

Romániában	
Egész évre	1150
Félévre	600
Negyedévre	320
Egy hónapra	110
*	
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	Ck 40
Egyes szám	3

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
3. U. (Brassai-utca) 10.

Telefon:
Szerk. és kiadó:
9-71

Is. N. Sz. —
Egyes szám át-
adva és vid.
Bukarestben is

KELELET

RODOLPHANAPILAP

1927 november 15 Kedd

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 256. szám

5688 Chesván 20

Befejeződött a Manoilescu-pör tárgyalása

Averescu tábornok és Jorga professzor védőbeszédei. Az ügyész maga is elismerte Manoilescu hazafiasságát

(Bucuresti-Bukarest, november 14. Az Új Kelet tudósítójától.) Hétfőn reggel 8 órakor folytatta a bukaresti hadbírószak Manoilescu-pör tanúkihallgatását. Elsőnek Jon Mihalache parasztpárti alelnök kihallgatására került sor, aki elmondja a január 4-iki koronatanács történetét és kijelentette, hogy nincs semmi akadály annak, hogy a határozatot a parlament törvényes úton megváltoztassa. Manoilescut egyáltalában nem tartja felforgató elemnek.

Vladescu elnök felolvassa Stirbey herceg levelét,

amelyben a volt miniszterelnök bejelenti, hogy ágyban fekvő beteg és a tárgyaláson nem jelenhet meg.

Nem hagyhatom azonban szó nélkül — írja Stirbey — azt a hiradást, amelyet a „Curantul” közölt Manoilescu november 19-én tett vallomásából. Alávaló rágalom az, hogy én Manoilescunak a következőket mondtam volna: „Vagy elfogadja a párisi, illetve londoni követséget, vagy Jilavára küldjük.” Ezzel a rágalommal nem tartom szükségesnek tovább foglalkozni.

Mi lesz a többi tanúval?

Mihalacheval tulajdonképpen befejeződött volna a tanúkihallgatás, mert a többi tanu nem jelent meg. A védők azonban továbbra is kitartanak ama követelésük mellett, hogy mindazokat a tanukat hallgassák meg, akik eddig nem jelentek meg a tárgyaláson, különösen pedig a kormány tagjait és a tábornokokat.

Teodoreanu védő hosszan fejtegeti, hogy e tanuk kihallgatása nélkül nem lehet ítéletet hozni. Ezzel szemben az ügyész kifejti, hogy a per valódi célja teljesen független attól, amit a védők hivatkoztak tanúk vallomásától várnak és ezért teljesen fölösleges az illető tanuk kihallgatása.

Oteteleseanu védő azt fejtegeti, hogy az elnöknek joga van elrendelni bármely tanu elővezetését, de ahhoz nincs joga, hogy a védelem által kért tanuk megjelenését megakadályozza. Kéri, hogy mindaddig halasszák el a pert, amíg a védelem által javasolt négy koronatanu megérkezik.

A miniszterelnök közvetített vallomása

Teodoreanu védő tiltakozik az ügyész bejelentése ellen, amely szerint felhatalmazása van a miniszterelnöktől annak kijelentésére, hogy a Manoilescu által említett levél, Ferdinánd királynak egy állítólagos levele a miniszterelnökhöz, sohasem létezett. A védő kijelenti, hogy az ügyész nem helyettesítheti a tanut.

Mindenki köteles a bíróság előtt megjelenni és a miniszterelnök vallomása még azt sem helyettesítheti, ha hitelesített okiratban közölné vallomását. A miniszterelnöknek példát kell mutatni arról, hogy a legelső polgárnak is kötelessége a bíróság előtt megjelenni. Kijelenti a védő, hogy

Cita Davila varsói követ hajlandónak mutatkozott eljönni Varsóból a tárgyalásra,

de a külügyminiszter hívására lett volna kötelessége, amit nem kapott meg idejében. Stirbey betegsége sem ok kihallgatásának mellőzésére,

mert hiszen a bíróság kiszállhat a beteghez és betegágyánál kihallgathatja őt.

Manoilescu legközelebbi tervei

A bíróság ezután tanácskozára vonult vissza. Közben megérkezik Jorga Miklós, akit azonnali lefoglal magának Averescu tábornok és hosszasan tárgyal vele, nem tudni miről. Azt állítják, hogy valamiféle politikai megegyezésről.

Manoilescu viszont ismét az újságírókkal kezd beszélgetni. Mosolyogva mondja, hogy szörnyen fáradt, szeretné, ha már nem emlegetnék a nevét és színté

arra vágyik, hogy még a mai ülés végén elitéljék,

mert szeretne már visszavonulni Jilavában pihenni.

Oda fogom hozatni könyvtáramat és egy komoly, hosszú munkához akarok fogni, a vámvédelem új elméletéről. Remélem, hogy ezt meg fogják engedni.

A hadbírószak ügyészei kis csoportokba verődve beszélgetnek a pertől egészen távolos dolgok-

A vádbeszéd szerint Manoilescu jó hazafi

Délelőtt 9 órakor kezdte meg Carapancea alezredes-hadbíró vádbeszédének elmondását. Beszédét azzal kezdi, hogy

a vádlottak padján Románia egyik legtehetségesebb embere ül.

Manoilescu vallomása minden védőbeszédet feleslegessé tesz. Felsorakoztatta előtünk életének történetét, amely igazán csodálatos, gyönyörű, szép multat tart elénk. Be kell vallanom, hogy Manoilescu nemes lélek és jó hazafi, olyan jó, hogy amikor a kötelességek teljesítéséről beszélt,

én magam is annyira megghatódtam, hogy könnyeimet nem tudtam eltitkolni.

Teljes hódolatomat fejezem ki a nemes gondolkodású jó hazafival szemben.

A második „Sturdza ezredes“

De nem kell elfelejteni, — mondotta Carapancea — hogy a legnemesebb mult sem biztosíték arra, hogy valaki meg ne tudjon feledkezni magáról. A román történelemnek volt már egy munkás, szorgalmas és áldozatkész szereplője, aki annyira megfeledezett egy pillanatban magáról, hogy a hadbírószak halálra ítélte. Ez a munkabíró, agilis és felfelé lendülő férfi: Sturdza ezredes.

Averescu ártatlannak mondja a vádlottat

A vádbeszéd elhangzása után Averescu nyitotta meg a védőügyvédek beszédeinek sorát.

Manoilescu szereplését semmiképpen sem lehet büntetendő cselekménynek minősíteni. Én ugyan nem voltam és nem vagyok vele szolidaris, de állítom, hogy ártatlan. Amikor kormányon voltam, egy egész politikai párt vezettem be és folytattam azt az akcióit, amelyért mostan Manoilescut felelősségre akarják vonni.

ról. Manoilescu odalép az ügyészhez és nagyon barátságos hangon beszélget vele.

Végre, jó idő után, Vladescu elnök megjelenik a bírák élén és kijelenti, hogy a bíróság három szóval kettő ellenében egyesíti a per lényegével a védők kérését, tehát majd ítélet-hozatal előtt, vagy pedig magában az ítéletben fog csak határozni afelől, hogy szükség van-e annak a négy tanunak kihallgatására, akikhez a védők feltétlenül ragaszkodnak.

Teodoreanu védő lemond

Teodoreanu védő bejelenti, hogy ilyen feltételek között nem tudja védői tisztségét el látni és ezért elhagyja a védői székét.

Oteteleseanu írásos nyilatkozatot tesz az elnök elé, amelyben a védők semmisségi panaszt jelentenek be a tanúkihallgatások szóbeliségének és közvetlenségének megsértése miatt.

Vladescu elnök kéri a védőket, hogy adják át azoknak a védőknek a névsorát, akik védőbeszédeket fognak mondani, valamint jelöljék meg nagyjában azt is, hogy mennyi ideig akar mindegyik beszélni. Oteteleseanu bejelenti, hogy legfeljebb 10—12 védő fog beszélni, körülbelül mindegyik egy órát.

Vladescu elnök: És Ön, ügyész ur?

Carapancea ügyész: Körülbelül két és fél órát.

Az elnök ezután kiszámítja a védő- és védőbeszéd elmondásához szükséges időt, majd felkéri az ügyészt, hogy mondja el a vádbeszédet.

Amikor ezt a szót Carapancea kimondta, a védők izgatottan felugrának és tiltakoznak

az ellen, hogy Sturdza ezredes nevét együtt emlegesse Manoilescuval, sőt hogy vele összehasonlítást vonjon. (Sturdza ezredes tudvalevőleg a világháború alatt átjárt az ellenséges táborba és lázító tartalmu röpiratokat hozott magával. Egyik ilyen kirándulásáról való vizsztatértében egy zsidó járőr tettenérte és az ezredest kivégezték.)

Az ügyész befejezi gondolatfűzését és hozzáfog a paragrafusok felsorakoztatásához, amelyek Manoilescu cselekedetére vonatkoznak. A törvény — mondta — a szándékot is bünteti és Manoilescu már a cselekvés színterére lépett. Meg akarta változtatni az alkotmányos rendet. A régenstanács ellen tört, amelyet pedig nagy királyunk, néhai I. Ferdinánd akarata szerint alakítottak meg és amelyről törvény intézkedik.

Manoilescu multja jeles, de

épen azért, mert tehetséges, kiváló férfi, azért kell a bíróságnak súlyosan elítélnie.

Meg akarta zavarni az ország nyugalma és ezzel az országnak is kárt akart okozni. Kérem a bíróságot, hogy vele szemben szigorúan alkalmazza a törvény betűit.

Mint kormányelnök megakadályozhattam volna a párt lépéseit, de nem tettem. Nem Manoilescu, hanem azok hibásak az ország kizsárolásának felizgatásáért, akik ellene folyamatba tették a pert.

Jorga szólal fel ezután, aki szerint ez a per egy párt pere és vádolja a többi politikai pártot, hogy ezt a kérdést politikum gyanánt kezelik.

Manoilescu nem tekinthető összeesküvőnek, mert nem bujkálva, hanem nyíltan dolgozott.

Az a tény, hogy meglátogatta Károlyt Párisban, nem büncselekmény és az sem, hogy titkos levelezést folytatott és a pártvezérekhez leveleket közvetített. Ez nem büntett sem azok részéről, akiknek számára a leveleket hozták, sem annak a részéről, aki hozta, sem pedig annak, aki írta. Szó sem volt felforgató akcióról és ezért kéri Manoilescu felmentését.

A védelem jogi érvei

A Manoilescu-per délutáni tárgyalásán Pogonat védő beszélt. Kijelenti, hogy Averescu tábornok részletes analízise és Jorga meleg védőbeszéde után nem sok újat mondhat. Kifejti, hogy a vádirat helytelen alapokon épült fel. Manoilescunak sohasem volt missziója

Csak büncselekmények és akciók büntethetők. Manoilescu állítólagos büncselekménye nincs egyetlen törvényben sem felsorolva. Tagadja, hogy Manoilescu izgatást követett volna el. Felmentést kér.

Tasca a következő védő: A büncselekmény, amellyel Manoilescut vádolják, két törvénnyel áll összefüggésben. Felolvassa a büntetőtörvénykönyv 78. és 80. szakaszait és ezeket úgy interpretálja, hogy ama büncselekmények elkövetéséhez, amelyekkel Manoilescut vádolják, a nép felléptetése kellett, hogy megtörténjen. Manoilescu ilyen irányban sohasem tett egy lépést sem, tehát büncselekmény hiányában nem is ítéltető el. Az új rendtörvény alapján sem ítéltető el, mert ha lett volna büncselekmény, azt előbb követte el, mint a törvényt hozták és az nem lehet visszaható erejű.

Manoilescu és Papacostea öccse provokálták egymást

Megírta az Uj Kelet azt az incidenst, amely Manoilescu felesége és Papacostea volt postavezérigazgató között zajlott le, aki állítólag Manoilescut, egyik legjobb barátját egy képviselői mandátumért feljelentette. Ennek az afférnak — a „Cuvantul” szerint — szombaton folytatása lett. A tárgyalás idején ugyanis Manoilescu öccse, Manoilescu Grigore, az Egeresi Szénbánya Rt. igazgatója találkozott Papacostea öccsével, Victorral, aki odalépett hozzá és a következőket kérdezte:

— Ön a testvéremet árulónak nevezte és azt állította, hogy ezért kapta a durosatori mandátumot, — mondta az ifjabb Papacostea.

Manoilescu Grigore erre a következőket felelte:

— Igenis, áruló volt a bátyád és nem a sógorom, hanem én magam adtam neki azt a két bizonyos pofont.

Válaszként Papacostea Victor a nyílt uccán többször egymásután arculütötte Manoilescu öccsét. Az esetet élénken kommentálták a hadbírószög szombati tárgyalása alatt. Manoilescu Grigore provokálta Papacosteát.

SELECT-MOZGÓ

Conrad Veidt, Eszterházy Ágnes, Angello Ferrari kiváló művészek

IV. HENRIK (vagy Élő álarc)

megható drámában, Pirandello darabja után. — Előadások kezdete d. u. 3, 5, 7 és 9 órákor. M. Dor.

Egy női ruhára való **mintás szövet** L 165

Egy ruhára való **kockás szövet** L 235

Szabó Jenő

divatruházában, Cluj

Világmarkás zongorák

engros árban részletre is, — 5 évi jótállással

Sternberg -- Oradea

Regele Ferdinand 14.

Ha a buenos-airesi román konzul csak spanyolul tud

Adalék az állampolgársági kálváriához

(Cluj-Kolozsvár, november 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az állampolgársági kérdés ügyét — amely családok ezreinek mostoha bizonytalanságával azonos — az elmúlt héten ismét szótartottuk lapunk hasábjain. Közöltük dr. Micşa Pompeius, a kolozsvári ítélőtábla elnökének nyilatkozatát, aki csak másfél év múltára ígéri a már évek óta függőben levő állampolgársági ügyek elintézését és felhasználta az alkalmat, hogy rámutassunk arra, mennyi anomáliával kell megküzdeni azoknak, akik a listák három év előtti összeírásánál önhibájukon kívül kimaradtak.

Cikkünknek nagy visszhangja támadt és olvasóink egész sora keresett fel leveleivel, amelyben elpanaszolják az állampolgárság megszerzésének hosszú kálváriáját. Családok, egzisztenciák tragédiája vibrál ezekben a levelekben, szerencsétlen embereké, akik évek óta küzködnek, interveniálnak, lótnak, futnak, sürgetnek, minden eredmény nélkül. Csak egyet emelünk ki e levelek tömegéből, amely talán a leghűbőben tükrözi vissza az állampolgárság jogának megszerzése körüli nehézségeket és akadályokat.

Ha a konzul csak spanyolul tud

Káhán Jenő manastureni előfizetők 1921-ben, a nehéz viszonyok kényszerítő hatása alatt Buenos-Airesbe vándorolt ki. Eddig az időpontig szakadatlanul szülőhelyén tartózkodott, tehát egyesítette mindazokat a feltételeket, amelyek az állampolgárság megszerzéséhez szükségesek, joga volt az állampolgárságra és erről a jogáról nem mondott le. Az összeírás idején

Káhán jelentkezett a buenos-airesi román konzulnál, aki állampolgárságáról bizonyítványt is állított ki számára. Szerencsétlenségére a bizonyítványt csak az állam nyelvén, spanyolul állította ki a konzul.

Három év után Káhán hazatért és kérte jogainak utólagos elismertetését. De hiába fordult közjegyzőtől közjegyzőhöz, konzultól konzulhoz, mindenütt visszautasították a bizonyítvány lefordítását, azzal az indoklással, hogy erre nincsenek feljogosítva.

Káhán Jenő egyszerűen nem tudott egy román állami hivatal szabályszerűen kiállított bizonyítványának jogerőnyét szerezni. Káhán, minthogy körülményei az állampolgársági jog elismertetésére sürgették, a helység jegyzőjének tanácsára az eredeti spanyolnyelvű bizonyítvány egy másolatát mellékelte a kérvényező iratcsomóhoz és azt hivatalos uton, ajánlva baküldték a kolozsvári ítélőtábla mellett működő ugynevezett „felebbezési bizottsághoz.”

Elvész az ajánlott levél

Ennek több mint hat hónapja immár, de midőn néhány hét előtt Káhán kérvényének sorsa felől érdeklődött, azt a meglepő választ kapta, hogy kérvényének nyoma sincs az iratában, vagyis, hogy aktái eddig be sem érkeztek. Nota bene: Káhán ajánlottan és hivatalos uton terjesztette be irásait. Felhívjuk a felebbezési bizottság figyelmét erre az esetre, amely egy csöpp csupán az állampolgársági sérelmek tengerében.

Maniu parlamenti deklarációban bejelentette, hogy pártja nem fogja a rendtörvényt respektálni

A belügyminiszter szerint a nemzeti parasztpárti legendákra építi a politikáját. Stelian Popescu igazságügyminiszter azt tanácsolja Maniunak, hogy ne játszik a tüzzel

(Bucuresti-Bukarest, nov. 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szombat éjszakai viharos ülés izgalmi ellenére a kamara vasárnap délelőtt is ülést tartott, amelyet délelőtt tíz órákor nyitott meg Saveanu elnök. A kormány tagjai közül Duca, Stelian Popescu és Cipaiianu miniszterek voltak jelen a megnyitáson.

Maniu kifogásolja, hogy a vasárnapi munkaszünetet megsértve, ülést tartanak,

holott csak most kezdődött meg az ülésszak. A pihenés jogát a parlamenttől sem lehet megvonni.

Stelian Popescu igazságügyminiszter szerint a szükségesség joga minden más jog fölött áll.

Duca belügyminiszter betérjeszti a Fundatia Carol módosításáról szóló törvényjavaslatot.

Joanitzescu kéri a sajtószabadság biztosítását a rendtörvényjavaslatban is.

Maniu kifejti, hogy az 1918 december elsején lezajlott gyulafehérvári kongresszus kimondta a polgári jogok gyakorlásának teljes szabadságát. Felolvassa a nemzeti parasztpárt deklarációját a rendtörvényjavaslat ellen, amely szerint a párt nem fogja respektálni ennek a törvénynek a hatályát.

Duca belügyminiszter tiltakozik Maniu magartása ellen és kijelenti, hogy a kormány vállalja a felelősséget a törvényért és annak alkalmazásáért. Alkotmányos kormány vagyunk — mondotta a belügyminiszter — és meg fogunk tenni mindent, hogy mindenki respektálja az alkotmányt.

Vádolja a nemzeti parasztpártot, hogy legendákra épít és egyenlenségekre spekulál, de ez nem fog sikerülni. A rendtörvényhez hasonló törvények vannak az összes államokban.

Pella előadó szól fel ezután. Hangsúlyozza, hogy Franciaország, Anglia, Hollandia, sőt Magyarország is hasonló törvényt fogadott el az állambiztonságának és az uralkodó személyének védelmére.

Védelmébe veszi Stelian Popescut az ellen a vád ellen, hogy újságíró látere nem védi meg a sajtószabadságot,

mert a javaslat nem vonatkozik a felkeltő újságírókra. Majd leszegi az előadó azt is, hogy a javaslat nem alkotmányellenes.

Stelian Popescu meggyőződése szerint a törvényvéget fog vetni a felforgató irányú agitációnak,

amelyet az egész országban üz néhány lelkiismeretlen ember. Kifejti, hogy

a magyaroknak Erdélyben ugyanilyen törvényük volt,

nekünk ellenben nem, mert a román nép természete ezt eddig nem tette szükségessé. Az izgatókkal szemben azonban védekezni kell. Azt tanácsolja Maniunak, ne játszik a tüzzel, mert a törvényt respektálni kell. Kéri a javaslat megszavazását.

Pella előadó az első szakaszhoz módosítást indítványoz, mely szerint nemcsak a király, hanem

a régenstanács tagjainak személye is a rendtörvény védelmébe áll.

A kamara elfogadja a módosítást, majd megszavazza az egész javaslatot is. Azután megszavazzák a kamara költségvetését, mire Saveanu elnök az ülést berekeszti. A kamara legközelebbi ülése csütörtökön délután 3 órákor lesz.

Butor vásárlás bizalom dolga!

Hajóbutort akar venni, ne sajnálja az utat

Tg.-Mureş Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

Erdélyrészi Butorgyár Rt. hatalmas raktárait. —

Bösendorfer, Stingl, Wirth, Hoffmann gyárak képviselője.

Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

GRAMOFON és LEPEZ LEPAGE

Falloist le

(Páris, 1

jától.) A ma

csolatban a

a vizsgálat

A lap szeri

sötét ügybe

is bele van

azt követeli

szigorral ha

A „Mat

bevallották,

bizonyítottá

zésre átnyu

azonban ne

nek peséti

Blumenstein

az értékpap

értékpapiro

nauld szená

latkozott, h

tanuként id

ezt, mert az

ó volt a jog

Budapes

ügyben ere

a budapesti

melyek szer

Elkés

SE

Brat

Angh

nincs

(Bucures

Kelet tudó

érdeklődése,

hány millió

fordítson az

tárgyalt a n

miniszterrel

hiába adtak

randumot, m

zerei, hogy

geknek az ál

sámára — el

segély ebben

közül.

Amikor

munkálatai le

Bratianu V

állapították a

próbáltunk

Vintila pénz

E

l

Mig a pé

várótermében

nyilvának a

ajtóit, végigha

kötelességtud

játszódot le

közismerten

minden újság

sek merülne

mégis megkís

történt, miko

beszéltek, az

megbizást kap

mány újjáala

elhagyja a sz

lépett a mini

— Minis

mondja, miko

— Ujság

sajtó informá

niszterelnöke

— Kéren

— Sajná

ön elfelejti,

szóba ujságíró

— Igaza

kérek. Tényl

Blumensteinnak idegen nevek alatt nyolc bérháza van Budapesten

Falloist letartóztatták. Blumensteint átkísérték a Santé-fogházból az ügyészségre

(Páris, november 14. Az Uj Kelet tudósító-jától.) A magyar kötvényhamisítási ügygel kapcsolatban a „Matin” a legerélyesebben követeli a vizsgálat legszélesebb körre való kiterjesztését. A lap szerint bármennyire sajnálatos, hogy a sötét ügybe magasállású francia személyiségek is bele vannak keverve, az ország közvéleménye azt követeli, hogy a vizsgálatot könyörtelen szigorral hajtsák végre.

A „Matin” szerint a Fallois testvérek azt is bevallották, hogy annak idején hamis esküvel bizonyították a francia bélyegzővel lebélyegzésre átnyújtott kötvények tulajdonjogát. Arról azonban nem tudnak, hogy a papíron más államok pecsétje is rajta lett volna, mivel azokat Blumensteinnel együtt végleg elváltották az értékpapirokról. Azt sem tudták, hogy az értékpapirokat külföldről csempészték be. Reynaud szenátor a „Matin”-ban egyébként nyilatkozott, hangsúlyozva, hogy a rendőrség csak tanuként idézte meg. A rendőrség azért tette ezt, mert az ügyben letartóztatott La Caze-nak ő volt a jogi tanácsadója.

Budapest, november 14. A Blumenstein-ügyben erőlyesen megindult nyomozás kapcsán a budapesti rendőrség olyan adatokra bukkant, melyek szerint Blumensteinnak Budapesten ide-

gen tulajdonosok neve alatt nyolc bérháza van. Ha ezek az adatok valóban bizonyulnak, úgy az államkincstár ellen elkövetett károk megtérítésére a házakat a rendőrség le fogja foglalni.

Páris, november 14. Falloist ma a vizsgálóbíró részletesen kihallgatta. Fallois, miután mindent bevallott, a jegyzőkönyv aláírását megtagadta.

Blumenstein ma nem kerül kihallgatásra, de a Santé-fogházból átszállítják az ügyészségre, hogy jelen legyen a lefoglalt iratok zárának felbontásánál.

Pozsony, november 14. A Blumenstein-ügy számai ide is elvezetnek. Az itteni ítélőtábla előtt ugyanis egy per folyik, amelyet Raab Vilmos koltai földbérlő indított Blumenstein ellen 9 millió 596 ezer 749 cseh korona erejéig, azon a címen, hogy közös szerződést írtak alá a Zemska Bankával. A szerződésben a bank ötven millió cseh korona értékű magyar, vagy osztrák aranyjárdék vásárlására köthetett le magát nála. A szerződésből kiderül, hogy a bank garantálta, hogy ha a csehszlovák államnak később érdekében állana a saját számára való járadékvásárlás, az esetleges kedvezőbb ajánlatok ellenére is, Blumensteint fogják a vásárlással megbízni.

Elkészült az állami költségvetés, de államsegélyt nem kapnak a kisebbségek

Bratianu Vintila küzente munkatársunknak, hogy — nincs államsegély. Anghelescu államtitkára megmagyarázta munkatársunknak, hogy miért nincs államsegély. Vintila Bratianu az idej kreációja a stagnáló költségvetés

(Bucaresti-Bukarest, november 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kisebbségi pártok minden érdeklődése, hogy az új állami költségvetésben néhány millió lejt a kisebbségi iskolák államsegélyére fordítson az állam, teljesen hiábavaló volt. Hiába tárgyalt a német párt elnöke Hans Ottó Róth Duca miniszterrel és Titulescu külügyminiszterrel, teljesen hiába adtak át a kormánynak egy részletes memorandumot, melyben kifejtik a kisebbségi pártok vezérei, hogy elvitathatatlan joguk van a kisebbségeknek az államtól államsegélyt követelni iskoláik számára — elkészült az új költségvetés és az államsegély ebben az esztendőben is kimaradt a tételek közül.

Amikor értesültünk, hogy az új költségvetés munkálatai lezárultak és a pénzügyminisztériumban Bratianu Vintila elnöklete alatt véglegesen megállapították a jövő évi költségvetés végösszegét, megpróbáltunk a pénzügyminisztériumban Bratianu Vintila pénzügyminiszterrel beszélni.

Egy Bratianu Jonel interju humoros története

Míg a pénzügyminisztériumban Vintila Bratianu várótermében arra várunk, hogy elötlünk is megnyíljanak a pénzügyminiszter fogadószobájának ajtó, végighallgatunk egy történetet, amely egy kötelességtudó újságíró és Jonel Bratianu között játszódott le. Ugy Jonel, mint Vintila Bratianu közismerten nem állnak szóba újságírókkal. Ezt minden újságíró tudja, azonban néha olyan kérdések merülnek fel, hogy a kötelességtudó újságíró mégis megkísérli a lehetetlent. Még két évvel ezelőtt történt, mikor a liberális kormány újjáalakításáról beszéltek, az egyik román újságíró, aki lapjától azt a megbízást kapta, hogy szerezzen biztos híreket a kormány újjáalakulásáról, megvárta míg Jonel Bratianu elhagyja a szenátus épületét és a következő kéréssel lépett a miniszterelnök elé:

— Miniszterelnök ur kérem, legyen szives mondja, mikor alakítják át a kormányt?

— Újságíró ur, válaszolta a miniszterelnök, a sajtó informálása nem az én dolgom, tessék a miniszterelnökségi titkárhoz fordulni.

— Kérem miniszterelnök ur...

— Sajnálom újságíró ur, de azt veszem észre, ön elfelejti, hogy kivel beszél. Mikor álltam én szóba újságírókkal?

— Igaza van miniszterelnök ur és bocsánatot kérek. Tényleg elfelejtettem. Azt hittem, hogy Pá-

risban vagyok és a francia miniszterelnökkel Poincaréval beszéllek.

Bratianu Jonelnek ugylátszik tetszett ez a talpraesett válasz, nevetve ült be az autójába — és mégsem adott interjút. Két év telt el azóta, de sem Jonel, sem az öccse, Vintila azóta sem változtatott a nézetén. Nem adnak interjút — de ha adnak is, sej annak az újságíróknak, mert harmadnapra ott van a cáfolat, amint legutóbb a párisi Figaróval történt.

Vintila titkárja közvetít egy beszélgetést a pénzügyminiszterrel

Vintila Bratianu titkárja odalép hozzánk és átadja a pénzügyminiszter üzenetét: foglaljunk írásba a kérdésünket és nyújtsuk be. A kérdésünk így hangzik:

— Kapnak-e kisebbségi iskolák államsegélyt, illetve az új költségvetésben szerepel-e a kisebbségi iskolák államsegélye valamilyen összeggel?

A pénzügyminiszter titkárja megjelenik és kijelenti a következőket:

— A miniszter ur azt üzenteti, hogy az államsegély ügye nem tőle függ, ez egészen más reszszortba tartozik és ő nem avatkozhatik más reszszort ügyébe. A pénzügyminiszter ur nem iktathatja be az államsegély összegét a költségvetésébe, hiszen ez a közoktatásügyi minisztérium dolga.

— Ne haragudjon igazgató ur, de ez a válasz nem volt felelet a mi kérdésünkre. A mi kérdésünk kategorikus volt és újból ismételtük, az új költségvetésben szerepel-e az államsegély összege, vagy sem?

— A miniszter ur nagyon sajnálja, de tekintettel arra, hogy ez a kérdés más reszszortba tartozik, mely reszszorthoz neki semmi köze sincs és különben is tőle nem kértek államsegélyt, tehát...

— ... tehát ez azt jelenti, hogy az államsegélyt nem vették fel a költségvetésbe? kérdeztük.

— Ugy van, hangzott végre a kategorikus válasz.

Beszélgetés a közoktatásügyi államtitkárral

Egy félóra mulva már a közoktatásügyi államtitkár, Chiricescu fogadószobájában vagyunk, aki a következő érdekes felvilágosításokat adta az új közoktatásügyi költségvetésről:

— Mi tényleg elkészültünk a jövő évi költségvetés munkálataival, az új költségvetés egy úgynevezett „oprire”-budget, ami azt jelenti, hogy

semmiféle újabb kiadásokat nem vehettünk fel, teljesen a múltévi költségvetés keretei között kellett mozognunk. Illetve az elkerülhetetlenül szükséges újabb tételek szerepelnek csak a költségvetés tételei között. Ilyen elkerülhetetlen tételek a következők: A magasabb korosztályba kerülő tanári fizetéstöbbletek, az új harmonizálási törvény által megállapított fizetéskülönbségek. Vannak iskolák, ahol évről-évre egy felsőbb osztályt nyitunk meg, ezen felsőbb osztályok költség-többlete és a bérelt helyiségekben lévő iskolák lakbérémelkedése és végül az anyagi szükségletek értékelkedése az előző évhez viszonyítva.

Csak ezen tételeknél változik a tavalyi költségvetés, különben teljesen ugyanaz, amint a tavalyi, minden paragrafus, minden fejezet és minden tétel teljesen megegyezik.

A pénzügyminiszter ur ugyanis előírta az összes minisztériumok számára, hogy az új költségvetés a tavalyinak másolata kell, hogy legyen,

egy számjegyeknek sem szabad megváltozni, kivéve természetesen azokat az elkerülhetetlenül szükséges tételeket, melyeket a természetes fejlődés magával hoz.

— Szóval a kisebbségek államsegélye nem szerepel az új költségvetésben?

— Mint mondtam, a pénzügyminisztérium limitálta a mi költségvetésünket, ha a tavalyi budgetben nem szerepelt ilyen tétel, akkor nekünk nem állott módunkban az új költségvetésben egy ilyen új tételt szerepeltetni.

— A százszáz és svábok tavaly kaptak 5 millió lejt, mint iskolai államsegélyt, a fentiek alapján ez az összeg az új költségvetésben is szerepel.

— Ugy van, ez az összeg, ha tavaly is benne volt a költségvetésben, akkor természetesen az idén is benne kell, hogy legyen.

— Tud arról államtitkár ur, hogy a kisebbségi vezérek milyen kétségbeesett erőlködést fejtettek ki, hogy az új költségvetésben helyet kapjon a kisebbségi iskolák államsegélye?

— A költségvetés még a parlamenti bizottság elé kerül és aztán a parlamentben fogják tárgyalni minden tételét... mi csupán technikai munkát végeztünk, mint említettem, a pénzügyminiszter ur utján megszabott keretek között.

Lesz-e államsegély?

Hans Ottó Róth, a német párt elnöke, egyik lapunkban is közölt nyilatkozata szerint — az államsegélyért folyó küzdelem utolsó fázisába került. Az a memorandum, melyet átadtak a kormánynak, az utolsó lépés volt, az utolsó kísérlet és ha a parlamenti tárgyalás alkalmával sem adja meg a kormány a kisebbségeket jogosan megillető államsegélyt, akkor — információink szerint — a kisebbségi pártok a békeszerződésben lefektetett jogaik alapján indítják meg akciójukat az államsegély iránt. Farkas Aladár.

Advertisement for Szabó Jenő, a clothing store. It lists prices for various items: 1 vég, 10 méter prima vászon 390; 1 drb. hat személyes abrosz, hat szalvétával 295; 1 drb. hat személyes fehér damaszt étkező-abrosz 198. The store is located at CLUJ street. Telephone numbers 4-79 and 4-78 are provided.

STANIOLEPAGE

A „Familia” kenyér legjobb, legolcsóbb, mindenütt kapható

FÓRUM

A romániai zsidó hitközségek szervezetének egységesítéséről

Írta: Dr. Klein Miksa

→ Delejező közlemény

Bukovinában, az erdélyi hitközségekhez hasonlóan, törvényes módon van rendezve a zsidó felekezeti kérdés. Az osztrák törvény alapján már 1890-ben egységes típusú hitközségekben szervezték meg a bukovinai zsidóságot. Itt a hitközségek között nincsenek árnyalati differenciák és karakterük közel áll a népközséghez. A csernovitzi és radauci hitközségekben éveken keresztül olyan vizsgálódások dultak, amelyek arra készítettek az akkori osztrák kormányt, hogy a két hitközség élére hivatalos ügyvivőt, ügyvezetőt „Gerent“-et nevezzen ki. Ez az intézmény — sajnos — még ma is fennáll e két nagy hitközségnél, amely ilyenformán nem gyakorolhatja autonóm jogait.

A régi királyságban szervezett és törvényes rendelkezések alatt működő hitközségek nem voltak, bár a zsidó vallás szabad gyakorlását a régi alkotmány 24. paragrafusa is biztosította. 1918-ig csak imaházak léteztek. Ez a helyzet nyomban megváltozott, mielőtt a regáti zsidóság elnyerte polgári egyenjogúságát. Kultuszminiszeri engedély alapján a regáti zsidóság is megszervezte hitközségeit és ezek az „Unione Comunităților Israelite din vechnul Regat“ név alatt szervezetbe is tömörültek.

Beszarabiában zsidó hitközségi szervezet nem létezett, a zsidók túrt helyzetét a cári rendeletek szabályozták. Az imaházak jogi szabályozása mindmáig nem történt meg, kivéve a cetatea-albai hitközséget, amely regáti mintára szervezkedett meg és ahhoz csatlakozott.

Tényként szögezhetjük le tehát, hogy Romániában a zsidó hitéletet és annak szervezeti mikéntjét ötféle törvénykezés szabályozza. A különböző országrészekben alakult régi és új hitközségek egymással semmiféle összeköttetésben nincsenek, felsőbb felügyeleti vagy országos szervezetük nincsen, már pedig az idézett 1191/1888. sz. magyar vallásügyi rendelet is leszögezi, hogy „nem foglalja magában lelkiismereti kényszert, ha az izraelita hitközségek szervezete országosra egyöntetűvé tétetnék“. Sem az állam, sem a zsidóság szempontjából nem kívánatos a mai anarchikus állapot fentartása és ezért minden olyan törekvés, amely azt célozza, hogy a romániai hitközségek kérdését a lelkiismereti szabadság elvének biztosítása mellett törvényesen szabályozza, csak elismerést érdemelhet.

Az új felekezeti törvénynek nem csak a zsidó hitközségeknek az államhoz és a többi felekezetekhez való viszonyát kell szabályoznia, de meg kell teremtenie azon statumokat is, amelyek a hitközségek belső szervezetét alkotják, mert másképp a hitközségek vezetése el sem képzelhető. A kérdés tehát, amelyet meg kell oldani az, miként lehetne országosan és egységesen rendezni a romániai zsidó hitközségek jogállását úgy kifelé, mint befelé, anélkül, hogy a lelkiismereti szabadság elvén rést ütünk és anélkül, hogy a hitközségek eddig megszerzett autonómiáját csorbítanánk? Mert az autonómia kérdése az ortodoxiára nézve nemcsak adminisztratív kérdés, de óriási horderejű vallási kérdés is.

Az imperiumváltozás óta az UER vezetősége megszakítás nélkül foglalkozott ezzel a kérdéssel s különösen dr. Fildermannak e tárgyban készített és beterjesztett memorandumai bizonyítják, hogy az UER nem akarja elkobozni az autonómiát, hanem az alkotmányban biztosított pillérekön kívánja felépíteni a zsidó felekezet egységes szervezetét.

1922 május 22. és 23. ik napján Banu vallásügyi miniszter elnöklété alatt tartott az első zsidó ankét, amelyen az ország zsidó szervezeteinek a képviselői nyilatkoztak e kérdésben és pedig valamennyien az egységes hitközségi szervezet mellett, fentartva a Bukarestben levő spanyol izraelita hitközség és az Erdélyben már eddig bevezetett és dualista alapon működő ort. és neológ hitközségeket. E két kivételtől eltekintve, a romániai zsidóság tehát az egységes szervezet bevezetését kívánta. Ennek alapján terjesztette be az első számú törvényjavaslatát az UER vezetősége, mely javaslat második szakaszának a) és b) pontjában az erdélyi ort. hitközségek autonóm különállását biztosítani kívánja azzal a korlátozással, hogy a ma meglévő ort. hitközségeken kívül új ort. hitközségek vagy neológ hitközségek többé nem keletkezhetnek.

Ennek dacára Schor rabbi vezetése alatt a zsi-

Károlyhádi porcellán

Ebédlőszerviz 960.—
Kávészerviz 360.—
Üvegszerviz 336.—

FISCHER üvegudvar, Cluj

dóság egy töredéke Bukarestben már 1920-ban „Comunitatea Israelita Ortodoxa“ néven a Regátba is be akarja vezetni a dualizmust. A jogi személyiségről szóló törvény egyes homályos intézkedéseit akarta felhasználni céljának megvalósítására, de az 1924 június 3-án az ilfovi Tribunal előtt megtartott tárgyaláson a különböző minisztériumok képviselőinek a megállgatása után elutasítja ezt a törekvést, kimondván, hogy a zsidó vallásfelekezet hitközségi szervezetének a megalakítása nem vonható a jogi személyiségek törvénye alá. A regáti zsidóság tehát megvédte az egység gondolatát és nem tűri, hogy a dualizmus bevezetessék.

1925 május 18-ára a vallásügyi miniszter összehívta az ortodoxia képviselőit tanácskozássra, amely 1925 október 13-án tartatott meg, amelyen a beszercei központi iroda elnöke Ullmann Salamon főrabbi is résztvett. Ezen a kongresszuson érdemleges határozat nem hozatott, csak hangsúlyoztatott és leszögeztetett, miszerint kívánatos az egységes hitközségi szervezet törvényes kiépítése, figyelemmel az Erdélyben már bevezetett dualizmus épségbentartása mellett.

A hitközségi belső szervezet és az államhoz való viszonyának rendezése tárgyában alapos javaslatot terjesztett be Dr. Eisler Mátyás főrabbi, Dr. Fischer Tivadar az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség diszelnöke, valamint e cikk írója.

A vallásügyi minisztérium mindezeidig nem közölte a parlament elé terjesztendő törvényjavaslat szövegét, de hisszük, hogy a zsidó hitfelekezet

belső és külső szabályozása mindenben meg fog felelni az alkotmánytörvény 22. ik szakaszában lefektetett elveknek. Az UER vezetősége teljes felkészültséggel parlamenti képvisellete útján részt fog venni a törvényjavaslat vitájában, mert célja, hogy a lelkiismereti szabadság megvédése mellett rendet teremtsen a hitközségek életében, hogy megszüntesse a mai kaotikus helyzetet és biztosítsa azokat a feltételeket, amelyek mellett a hitközségek teljesíthetik isentiszteleti, szertartási, oktatási és jótékonyági hivatásukat.

Nem szabad napirendre térni azon sérelmek felett, amelyek a zsidó hitközségeket az agrárreform rendjén érték. Követelnünk kell, hogy az állami támogatás a zsidó vallásfelekezetet is oly mértékben illesse, mint azt az állam a többi elismert vallásfelekezetekkel szemben teljesíti, tehát a jövőben nem fog lehetni évi 400.000 lej állami hozzájárulással megváltani az állami kötelezettséget a közel egy millió lélekszámot kitevő és súlyos adók alatt nyűgöző zsidósággal szemben. Rendezését kell követelnünk a zsidó rabbik kongrua illetményének; megoldandó a zsidó tanítóképzés és a felekezeti elemi és középiskola kérdése a hitközségek keretében.

Tény az, hogy a zsidó felekezet törvényes szervezetének megalakítása egyike a legnagyobb és legnehezebb problémáknak, mert lelkiismereti kényszert gyakorolni senkivel szemben nem szabad és nem is lehet, — de jóakarattal, megértéssel meg lehet alkotni ezt is olyképp, hogy a hitközségek teljesíteni fogják tudni hivatásukat hitünk és az állam javára.

Szabálytalan manipulációkkal magyarazzák a bukaresti tőzsde besszhangulatát

Váratlanul feljavultak szombaton az előző nap letört petróleumpapírok és más értékek

(Bucuresti-Bukarest, november 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Európa legizoláltabb és legeseménytelenebb tőzsdéjén, a bukaresti ára- és értéktőzsdén nagy háborúság folyik a petróleum-értékek legutóbbi áresése körül, amely egybeesett a berlini tőzsde ismeretes „fekete péntek“-jével. Mint megirtuk: Gilbert Parker jóvátételi főmegbízott az elmúlt héten éles kritikát gyakorolt Németország pénzügyeinek irányítása felett és ez a kritika, amelynek következtében állítólag pénzügyi diktátor kerül Németország élére, olyan hallatlan árfolyamzuhanást idézett elő a berlini tőzsdén, amilyenre még nem volt példa. A berlini tőzsdékrach, amelyet a nagybankok és a nagyvállalatok készítettek elő tervszerűen, csakhamar érezte hatását a vele összeköttetésben álló bécsi és budapesti tőzsdéken is, ahonnan a papírok letörési hulláma váratlanul átesapott a bukaresti tőzsdére is és ennek következtében a legfavorizáltabb értékek horribilis árfolyamvesztéseket szenvedtek.

A bukaresti tőzsde eseményeivel kapcsolatban az érdekelt közönség és a sajtó egyrésze vádat emelt a tőzsde szindikátusa és ügynökei ellen. A vád szerint Bukarestben is tervszerűen előkészítették a nagyarányú besszmozgalmat, amelynek a kisemberek körében igen sok áldozata is van. A vádakkal kapcsolatban a tőzsdetanács szombaton délután összeült. Az ülést, amelyen a tőzsdetanács egyes tagjai tiltakoztak a gyanúsítások ellen, később zárt ajtók mögött folytatták és a tanácskozások berekesztése után a tanács kommunikét tett közzé, mely szerint a tőzsde szindikátusa részletes és adatokkal

alátámasztott jelentésben megcáfolta a tőzsdé-ügynökök ellen felhozott vádakot, mégis minden kétség eloszlátása érdekében vizsgáló-bizottságot küldöttek ki az esetleges szabálytalanságok megállapítására.

A tőzsdetanács közleményének ellenére a bukaresti sajtó egyrésze fentartja állításait, amelyek alátámasztására felhossa, hogy a szombati tőzsdenapon a petróleumértékek váratlanul erősen emelkedni kezdtek, úgy, hogy egyes részvényeknél 100 lejes különbözések keletkeztek. A besszmanipuláció ügyében egyébként a petróleumvállalatok vezetői a részvényesek bevonásával még ezen a héten fontos értekezletet fognak tartani.

Crep de chin, minden színben 650
 Legjobb minőségű tiszta selyem francia crep de chin 850

Szabó Jenő divatkülönlegességek nagyáruházában, Cluj

SELECT-MOZGO
 Conrad Veidt, Eszterházy Ágnes, Angello Ferrari kiváló művészek

IV. Henrik (vagy elő álarc)
 megható drámában, Pirandello darabja után. Előadások kezdése d. u. 3, 5, 7 és 9 órakor. M. Dor.

Egy...
 Egyez...
 ötödikén,
 a párisi s
 34 rövid
 javát szol
 volt harm
 ménynek,
 holmi ab
 jubileumr
 pótolni az
 készülődő
 Amilye
 alapítvány
 Nőbelinek
 alkalmáva
 lőnösen a
 hogy a v
 formai fo
 szok leza
 zott legu
 így hangz
 „Realit
 hagyaték
 nak el:
 A vas
 lyezni és
 alapítvány
 díjra adas
 esztendőb
 szolgálták
 kamatoka
 történejk.
 Az eg
 el a legfo
 kutatás t
 eredmény
 a kémia
 kiváló új
 kapja, ak
 nyok teré
 a negyedi
 a legjobb
 az ötödik
 sülése és
 csökkenté
 szusok m
 tevékeny
 tudomány
 művek d
 dalmi díj
 a norvég
 állapítja
 díjak kios
 semmilyen
 hogy a c
 író nyerje
 származás
 — A
 nása után
 korona v
 arról, hog
 a díjra, ig
 rül nagy
 Alfréd in
 letet, hog
 nak és m
 tehát eze
 minthogy
 volt a vég
 a díj tiszt
 Eszerint
 vagy az
 illetve m
 pénzt ker
 A Nol
 amelynek
 mellett m
 tudomány
 zottsága,
 választana
 király ne
 tehát a sv
 alatt áll.
 Alfréd
 gazdagabb
 módjában
 szerű és s
 festette le
 önéletrajz

Egy jubileum, amelyről megfeledeztek

Nobel-emléknapokra készül a tudományos világ

Egyezményes százkilencvenöt november tizenötödikén, egy évvel halála előtt Alfred Nobel a párisi svéd klubban négy tanu jelenlétében 34 rövid sorban megírta a haladó emberiség javát szolgáló végrendeletét. Két évvel azelőtt volt harmincadik évfordulója ennek az eseménynek, azonban csodálatosképpen még a stockholmi akadémia is megfeledezett a nevezetes jubileumról. A tudós testületek ezidén akarják pótolni az elmulasztottakat s az idei évfordulón készülődnek a kiváló férfi történeti méltatására.

Amilyen meglepő volt annak idején a Nobel-alapítvány, olyan érdekes annak létrejötte. Nobelnek különböző találmányai értékesítése alkalmával kellemetlen tapasztalatai voltak különösen az ügyvédekkel, azért úgy rendelkezett, hogy a végrendelet (amely egyékként tele van formai fogyatékoságokkal) ne kerüljön jogászok keze közé. A svéd nyelven megfogalmazott legnagyobb kulturisztória dokumentum így hangzik:

„Realizálható hátrahagyott vagyonommal a hagyaték jogos kezelői a következőképpen járjanak el:

A vagyont értékbiztos papirokba kell helyezni és ez a tőke képezze alapját egy olyan alapítványnak, amelynek kamatai évről-évre díjjal adassanak ki azok között, akik az elmúlt esztendőben az emberiség javát leginkább szolgálták. Öt egyenlő részre kell osztani a kamatokat és a felosztás a következőképpen történjenek.

Az egyik részt kapja, aki a fizika terén érte el a legfontosabb felfedezést, vagy a tudományos kutatás terén mutathatja fel a legkimagaslóbb eredményeket: a másik részt kapja az, akinek a kémia terén volt felfedezése, vagy egészen kiváló újítást hozott be: a harmadik részt az kapja, aki a fiziológia, vagy az orvosi tudományok terén ért el döntő tudományos sikereket: a negyedik részt kapja az, aki az irodalomban a legjobbat nyújtotta eszmei irányban, végül az ötödik részt kapja az, aki a népek tesztvérsülése és az állandó hadsereg eltörlése, vagy eszökkenése érdekében, valamint békekongresszusok megtartására és fejlesztésére a legtöbbet tevékenykedett. A fizika és kémia díjait a svéd tudományos akadémia, a fiziológiai és orvosi művek díját a stockholmi Karolinum, az irodalmi díjat a stockholmi akadémia, a békedíjat a norvég törvényhozás öt tagból álló bizottsága állapítja meg. Kifejezett kívánságom, hogy a díjak kiosztása körül a díjazott nemzetiségére semmilyen tekintettel nem szabad lenni, úgy, hogy a díjat az arra legméltóbb tudós, vagy író nyerve, tekintet nélkül arra, hogy skandináv származású-e, vagy sem.”

A hátrahagyott vagyon az adók levonása után pontosan 31 millió 225 ezer svéd korona volt. A végrendelet nem tesz említést arról, hogy olyanok is, akik nem szorulnak rá a díjra, igényt tarthatnak-e rá? E kérdés körül nagy vita támadt. Akik ismerték Nobel Alfréd intencióit, úgy értelmezték a végrendeletet, hogy a díjak csakis vagyontalan tudósoknak és művészeknek adhatók ki. Az alap célja tehát ezeknek existenciát szerezni, azonban minthogy erre semmiféle kimondott célzás nem volt a végrendeletben, úgy döntöttek, hogy ez a díj tiszteletdíj és nem a támogatást célozza. Eszerint akár Rotschild is megnyerheti a díjat, vagy az a tudós és író is, aki felfedezésével, illetve művével már abban az évben rengeteg pénzt keresett.

A Nobel-alapítványt öt-tagu tanács kezeli, amelynek elnökét a király nevezi ki. Az elnök mellett működik a végrendeletben megemlített tudományos és irodalmi társulatok 15 tagu bizottsága, akik a sajtó kebelükből négy revizort választanak. A revizorok elnökét szintén a király nevezi ki. Az alapítvány ilyen módon tehát a svéd kormány védelme és felügyelete alatt áll.

Alfréd Nobel maga, aki a világ egyik leggazdagabb és legnevesebb embere volt, életmódjában és minden megnyilatkozásában egyszerű és szerény maradt életé végéig. Soha nem festette le magát. Egyetlen alkalommal írt egy önéletrajzot, amikor az uppsalai egyetem 1893-

ban disz doktorává avatta. A rövid élettörténelem így hangzik: „Alulírott 1833 október hó 21-ikén született. Tudását magánúton szerezte, anélkül, hogy magasabb iskolákat végzett volna. Főleg a kémia terén dolgozott és pedig robbantószerkezt előállításával, amely dinamit néven ismeretes, továbbá robbanó gummit, füstmentes löport talált fel, amelyet a kémiaiban „Ballistit” és „C. 89” alatt ismernek. Tagja a királyi svéd akadémianak 1884 óta, tagja a Royal Instituciónak Londonban és a Polgári

URANIA MOZGÓ
Közkiadványra
CASANOVA

főszerepben
IVAN MOZJOUKINE

Előadások kezdete 3, 6 és 9 órakor. Rendes helyárrakkal

Mérnökök Egyesületének Párisban, a becsületrend tisztje. Nyomatásban megjelent tőle egy angolnyelvű előadás, amelyért ezüst érmet nyert.”

A jugoszláv külügyminiszter a francia-jugoszláv szerződés aláírása miatt elkerüli Rómát

A szerződés éle nem irányul, sem Németország, sem a Népszövetség ellen

Páris, november 14. Marinkovics jugoszláv külügyminiszter szerdán Párisból egyenesen Belgrádba utazik, anélkül, hogy Rómát érintené. Szó volt arról, hogy Marinkovics találkoznia fog Mussolinival, azonban a jugoszláv külügyminiszter belátta, hogy ennek most semmi célja nem volna. Mussolinin áll, hogy kivánja-e a francia-jugoszláv egyezményt Olaszországra is kiterjeszteni, vagy sem. Ha Mussolinin erre készek nyilatkozik, úgy Marinkovics szívesen utazik Rómába, hogy személyesen vegye fel az erre vonatkozó tárgyalásokat.

Belgrád, november 14. A jugoszláv-francia barátsági szerződéssel kapcsolatban a jugoszláv kormány hivatalos kommunikét adott ki, hangsúlyozva, hogy a bizonyos ügynökségek által terjesztett ama hírek, melyek szerint a francia-jugoszláv szerződés éle a Népszövetség és Németország szelleme ellen irányul, teljesen valótlanok. A szerződés egyetlen olyan klauzulát sem tartalmaz, amely a legkevésbé is azt a látszatot keltené, hogy az Németország, vagy Genf ellen irányul.

A nemzeti parasztpárt megkezdi kormánybuktató akcióját

Maniu Gyula politikai sikerei. Viharos szócseták a parlament szombat-éjszakai ülésén

(Bucuresti-Bukarest, november 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti sajtó jelentős eseményként regisztrálja azokat a sikereket, amelyet a nemzeti parasztpárt vezére, Maniu Gyula ért el a képviselőházban legutóbbi beszédeivel. Az egész ellenzéki sajtó — a független „Cuvantul”-t sem kivéve — valósággal áradozó cikkekben emlékszik arról az expozéről, amelyet Maniu Gyula, a gyulafehérvári ülés betöltése alkalmával tartott és amely nemcsak az ellenzéki, hanem a liberális többség soraiban is nem egyszer váltotta ki az elismerés spontán kifejezéseit.

Botrányok a Kamarában

A szombat éjszakai ülés is viharos volt. A vihart Vajda Sándornak a rendtörvény megszigorítása ellen mondott éles támadása váltotta ki. A botrány középpontjában dr. Lupu, a kormány temperamentumos munkaügyi minisztere állott, akinek egy közbeszólására Vajda a következőkkel replikázott:

— Öntől nem fogadok el leckéket, Ön Moszkva ügynöke volt!

Lupu erre válaszul politikai szélhámosnak nevezte volt fegyvertársait, mire az ellenzéki képviselők a miniszteri padok felé rohantak és csak a kvestorok közbelépése akadályozta meg a verekedést.

A másik botrány akkor pattant ki, midőn Grigoriu Junian parasztpárti vezér, a Stirbey-kormány volt minisztere támadta a rendtörvényt. Junian rámutatott arra, hogy Bratianu Jonel arra kérte, lépjen be a liberális kormányba is, célzást téve arra, hogy esetleg be léphet a liberális pártba. Erre a felhívásra — mondotta Junian — a következőket válaszoltam:

— Nagyon megtisztelő rám nézve az, hogy ennyire értékeli ad hoc képességeimet, viszont fájdalom, — meg kell állapítanom — hogy jellemességemre kevesebb figyelemmel van.”

A leleplezésekre Duca indulatossan közbeavatgott, mire újabb botrány kerekedett, amelyet csak nehezen lehetett lecsillapítani.

Későbbi időpontban akarja megtartani kongresszusát a nemzeti parasztpárt

Bukarest, november 14. A nemzeti parasztpárt

párt vezérőbizottsága kommunikét tett közzé, mely szerint a bizottság a párt parlamenti tagjaival együtt foglalkozott a kormányznak a gyulafehérvári kongresszusra vonatkozó döntésével. Miután a kormány által felállított feltevéleket sértőknek tekintik a pártra nézve, a bizottság elhatározta a kongresszus elhalasztását későbbi időpontra, ugyancsak Gyulafehérvárra.

Elhatározta a vezérőbizottság, hogy november 20-ra Bukarestbe összehívja a párt központi végrehajtóbizottságát, a parlamenti csoport tagjait és az összes megyék delegátusait, hogy foglalkozzanak a helyzettel.

Kormánykörök szerint azonban a kormány nem engedélyezi a gyulafehérvári kongresszust sem most, sem a jövőben.

Bukarest, november 14. A „Politica” szerint a nemzeti parasztpárt holnap manifesztumot intéz az országhoz, bejelentve, hogy a párt megkezdi kormánybuktató akcióját.

Meghíusult az ellenzéki blokk terve

Bukarest, november 14. Az „Adeverul” szerint az ellenzéki pártok közti tárgyalások megszakadtak, mert a nemzeti parasztpárt elfogadta ugyan Averescu és Jorga javaslatait, de arra kérte Averescut, igazolja írásban a megállapodást. Averescu ezt megtagadta, mire a tárgyalások abbanmaradtak.

Egy ruhára való

bársony 264

minden színben Lei

Szabó Jonő divatruházás-ban - Cluj

Kutyás gramofon
LEPAGE-nál

Kérjen jegyzéket

1 öl tüzfifa 950 L.

II. oszt. hasábos 4 m³, tüzelésre kitűnően alkalmas. Házhozszállítva. — I. oszt. bükk hasáb és hántottfa, ugy aprított, mint öles tételekben a legolcsóbb napi árban kapható Krausz Viktor, Str. Chinteu 1-3. Telef. 423

HIREK

A Uj Kelet az egyetemese erdeiyi es bamsag...
 dóság napilapja.
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Marton Ernő.
 A Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Kedd
 5689. Csesván 20.
 1927. nov. 15.

— **Mit mondott az olasz király Szokolovnak?** Az Uj Kelet közölte, hogy Nachum Szokolovot olaszországi tartózkodása idején Viktor Emanuel király is kihallgatáson fogadta. A kihallgatás során főleg a zsidókérdésről folyt a király és a zsidó vezér között a társalgás. Itáliában több kisebb zsidó község feloszlott, mert tagjai vagy kivándoroltak, vagy beözönltek a városokba. Az olasz király kijelentette, hogy az ilyen feloszlatai dekrétumokat nem szívesen írja alá. Kijelentette továbbá, hogy nagyon meg van elégedve a zsidóknak az államban való közreműködésével. „Itáliában — mondotta a király — mindössze 40 000 zsidó él, a háboruban mégis tizenegy zsidó generálisom volt”. Az olasz kolóniákon élő zsidók nagy mértékben élvezik a nép és az olasz kormány rokonszenvét. A király végül kijelentette, hogy Palesztina újjáépítésének munkáját nagy érdeklődéssel kíséri és a cionizmussal rokonszenvez. Szívesen emlékszik dr. Theodor Herzlre, aki egy alkalommal audiencián jelent meg nála. Szokolov hódolattal köszönte meg a király kijelentéseit.

— **Szombaton és zsidó ünnepnapokon nem kell tanonciskolába járniok a zsidó iparostanoncoknak.** A munkaügyi miniszter elrendelte, hogy az iparos tanonciskolák mentesék fel a zsidóvallású tanoncokat a szombati és a zsidó ünnepnapokon tartott előadásokon való megjelenés alól.

* **Crep De Chine** métere 590 lej, a Gólya-Áruházban.

— **A nankingi csapatok bevették Hankaut.** Sainghaiból jelentik: A nankingi csapatok tegnap bevették Hankaut. A kínai negyed lángokban áll. Pang tábornok csapatai és a lakosság fejvesztetten menekülnek a városból, mialatt a katonák fosztogatnak.

Rózsák

Ellenállhatatlan dalkeringő. Kottája 36 lei. Mindenütt kapható.

— **Nyolcan égtek benn egy chicagói szállodában.** Chicagóból jelentik: A leégett felhőkarcoló-szállodában, melyben a liftek is hirtelen kigyulladtak, nyolcan bennétek. A többi lakók a kifeszített ponyvákra ugráltak ki.

— **Trotzkijt és 26 pártvivét kizárták a kommunista pártból.** Moszkvából jelentik: Trotzkij 26 pártvivét, akik ellenzéki népgyűléseken felszóltak, kizárták a kommunista pártból.

— **Marx német kancellár és Stresemann Bécsben.** Bécsből jelentik: Marx német kancellár és Stresemann német külügyminiszter ma délelőtt Bécsbe érkeztek. A kancellár és polgármester fogadták a két német minisztert. Hír szerint Marx és Stresemann Bécsbe való érkezése nemcsak látogatás céljából történt, hanem a gazdasági kapcsolatok megszilárdítása és külpolitikai kérdések megbeszélése céljából, melyekről már Genfben is szó esett.

1 drb. alsó lepedő, prima minőségben 228
 1 ingre való zefir, 3 méter .. 117
 1 méter prima tennisz flanel.. 37

SZABÓ JENŐ
 divatkülönlegességek nagyáruházában, Cluj

— **A Kemál összeesküvők ügye nem áll jól,** de ezzel szemben áll az a közismert tétel, hogy a Katz és Fia cégnél (Piata Unirii 10.) férföltönyöket már 3.200 lejtől kezdve elsőrangú kivitelben lehet kapni.

— **Kétszáz rabló felgyújtott és kirabolott egy mexikói városkát.** Newyorkból jelentik: Akapulán mexikói városkát 200 rabló támadta meg, felgyújtotta az összes középületeket, kifosztotta és legyilkolta a városka számos lakosát. Nemsokára kormánycsapatok érkeztek a helyszínre és ott összefutkóztak a rablókkal, akik közül 40-en elesetek, a többi eltűnt.

* **A napok rövidebbek lesznek.** A sötét évszak megkezdődik. Ön megerőlteti a szemét és munkája kínos lesz, ha nincs Önnek elsőrangú világítási berendezése. Az egyenletesen és világosan égő, kitűnő Tungstram-lámpa megkönnyíti a munkát a sötét évszakban is.

— **Piatra-Olt közelében kisiklott egy tehervonat s nyolc vasutas súlyosan megsebesült.** Bukarestből jelentik: Borzalmas vasuti szerencsétlenség történt múlt éjjel Piatra-Olt és Caldera állomások között. Alig hagyta el az egyik tehervonat Piatra-Olt állomást, tengelyrepedés következtében kisiklott. A kisiklásnak nyolc vasutas lett az áldozata, akik közül öten súlyosan, hárman pedig könnyebben megsebesültek. A mozdony és hét vagon lefordult a vágányokról és összetört. A szerencsétlenség következtében a vágányok teljesen megrongálódtak s ezért a közlekedés ideiglenesen átszállással történik.

Nem is tudjuk

felsorolai, csak figyelmebe ajánljuk, hogy minden kottát a legolcsóbban és azonnal az ország legnagyobb szakülete, Moravetz, Timisoara, szállít. — Jegyzékek ingyen.

— **Véres lázadások Délamerikában.** Bueros-Airesből jelentik: Baranguilla és Buer-aventura kolumbiai tartományokban véres lázadás tört ki, melyet azonban a kormánycsapatok levertek. A véres ütközetnek ötszáz halottja és sebesültje van. A felkelők a bolíviai és brazilai határon újból gyülekeznek, Carlos Proster vezetésével.

* **Kabát plüschök** 590 lejtől, a Gólya-Áruházban.

— **Rádió-készülékkel akarják felszerelni a Budapest-miskolci gyorsvonatot.** Budapestről jelentik: A MÁV miskolci üzletvezetője azzal a tervvel foglalkozik, hogy a Budapest-Miskolc közötti gyorsvonatokat rádiókészülékekkel szereli fel.

— **Egy gyári munkás részegen leszurta lakásadója feleségét.** Kispestről jelentik: A Jókai-utcai bérkaszánya egyik nyomortanyáján élt Grünwald József fellábu hadirokkant feleségével és fiával. Grünwald három albérlőt tartott egyetlen szobában. Közöttük lakott László István gyári munkás is, aki a harminenolcéves Grünwaldnének udvarolt és aki féltékeny volt egy másik munkásra. A rokkant férj tehetetlenül tűrte az udvarlást. Tegnap éjjel László részegen tért haza és késsel rohant reá a férje mellett alvó Grünwaldnére, akit háromszor mellbe szurt. Grünwaldné azonnal meghalt. László nyugodtan lefeküdt, elaludt és amikor reggel a rendőrség felrázta álmából, semmiről sem tudott. Letartóztatták.

* **Tiszta selyem Crep de Chine,** elsőrendű minőség 790 lej, a Gólya-Áruházban.

Butorbevásárlók figyelmébe!

Butorszükségleteinek beszerzése előtt okvetlen tekintse meg **FISCHER ALBERT** butoráruházát: Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 61. alatt

Stanio!

és színes selyempapírok

Bernát papirosáruházában, Cluj, Fötér

URANIA-MOZGO
 Közkivánatra
CASANOVA

Főszerepben
Ivan Mosjoukine
 Előadások kezdete 8, 6 és 9 órákor. Rendes helyárrakkal

— **Eltemették Szomaházy Istvánt.** Budapestről jelentik: Tegnap délben nagy részvét mellett temették el a rákoskeresztúri zsidó temetőben Szomaházy Istvánt, a jónévi magyar író. A bucsuztatót Fischer főrabbi mondotta. A sir fölött az íróársadalom nevében Kárpáthy Aurél, Harsányi Zsolt és Pásztor Árpád mondtak beszédet.

— **Megindult a tót néppárt ellenzéki szárnyának lapja.** Prágából jelentik: Szombaton megjelent a tót néppárt ellenzéki szárnyának lapja: az „Autonomia”, mely mögött Tomanek és Juriga képviselők állanak. A lap rendkívül hevesen támadja Hlinkákat. Többek között azt írja, hogy tótoknak le kell számolniuk vezetőikkel, akik személyi és anyagi hasznukért hűtlenek lettek a párthoz. A lap felszólítja a tót néppárt helyi szervezeteit, hogy alapítsanak mindenütt radikális csoportokat, amelyeknek elnökeit megválasztva, indítsák meg a harcot a pártvezetőséggel szemben.

* **Értesítem a n. érdemű közönséget,** hogy a Fenyő és Braunfeld cégből barátságos uton kiváltam és a Piata Unirii 23. szám alatt (a Kalapkirály mellett) november hó folyamán, legmodernebbül berendezett ékszerüzletemet meg fogom nyitni. Tisztelettel Fenyő Herman.

Egy férfi ruhára

való 142 cm. széles szövet, komplett hozzávalóval **1350 lei.**

Szabó Jenő divatáruházában CLUJ

FOCUS

tűzifavállalat

előnyösen ismert tűzifaberzserzési forrás, Cluj
Str. Gheorghe Enescu 3.
 Tel. 4-88 (volt Gyufagyár-u.) Tel. 4-88

Meférkezett a friss bánati tollu és pihe

a „RECORD” paplan áruházba, Strada Vlahuța (Bolyai-u.) — Ugyanott paplan, matrac és fehérmű kapható.

A reuma nem gyógyíthatatlan betegség!

Tegyen kísérletet a világhírű „Kastanin” bedörzslővel és meg fogja látni, hogy reuma, csusz, köszvény, hüléses fájdalom stb. azonnal megszűnik. — 1 üveg ára 100 lei. — 4 üveg rendelésnél a portót nem számítjuk fel. Kapható minden nagyobb gyógyszerárban. — Főraktár: Dr. Biró gyógyszertár, Cluj, Piata Unirii

fizet

(Arad. jától.) Az az Ipar és fizetékép...
 kinos hel...
 do'gozó v...
 násalval n...
 áldozata...
 hetven év...
 Armin sz...
 örvendő...
 szerüen v...
 a cégnek...
 gyei Boks...
 holdas bir...
 1500 hold...
 A cég...
 Béla ügyve...
 ketten nag...
 Már évekt...
 don textiln...
 retek két...
 Budapest...
 vettek az...
 amelyet e...
 Aradra. Le...
 volt, hogy...
 gének nyi...
 szálloda ig...
 rona-száll...
 üzletet bon...
 A céget

Gyógysz
 rendelni a...
 fön délel...
 titkár el...
 értekezlet...
 kormánygy...
 német cégek...
 dulescu áll...
 szeretné szer...
 terminusokat...
 záció fejében...
 jében vasuti...
 vásárolni, am...
 tárgyalásokat

Az angol
 san itéi me...
 nyokat. Bud...
 gol Bank vez...
 pestre érkez...
 nyilatkozat...
 nézi Budapest...
 1924 óta tett...
 van győzödv...
 tartani. Az eu

**Egyesült É...
 Iszalgbank**

Devizák

Zürich
Newyork
London
Páris
Milano
Praga
Budapest
Belgrád
Bukarest
Varsó
Bécs
Berlin

Száz lej árfoly

tvánt. Buda-
nagy részvét
uri zsidó te-
nevü magyar
oi mondotta.
en Kárpáthy
Arpád mon-

t ellenzéki
tik: Szom-
enzéki szárn-
ely mögött
anak. A lap
kat. Többek
kell számol-
anyagi hasz-
A lap fel-
zeteit, hogy
esoportokat,
ra, indítsák
zemben.

közöséget,
rátságos uton
alatt (a Ka-
mán, legmo-
meg fogom

ára

lei.

uházában
U J

S

la t
ás, Cluj
cu 3.
Tel. 4-88

he

Strada
paplan,

gyógyitha-
etegség!

ésrletet a
Kastanin "
gy reuma,
b. azonnal
— 4 üveg
Kapható
Főraktár:

ta Unirii

Közgazdaság

Negyvenmilliós passzívával fizetéseképtelen lett az aradi Éles Ármin cég

A hatalmas vállalat aktívái 28 millió lejt tesznek ki

(Arad, november 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az a feszült pénzügyi helyzet, amelyet az Ipar és Népbank, továbbá az Egyesült Bank fizetéseképtelensége okozott az aradi piacon, kínos helyzetbe hozta a nagyobb bankhittel dolgozó vállalatokat, amelyek a banktőke elvonásával nem tudnak megbirkózni. Ennek az aldozata lett most az Éles Ármin cég, amely hetven éve áll fenn Aradon. A alapítója Éles Ármin szorgalmas, törekvő és közbecsülésnek örvendő kereskedő volt, akinek üzlete nagyszerűen virágzott. A jó üzletmenetel hozott is a cégnek több aradi ingatlan és az aradmezei Bokszeg község határában egy kétezer holdas birtokot, amelyből az agrárreform során 1500 holdat kisajátítottak.

A cég tulajdonosai a háború után dr. Éles Béla ügyvéd és Éles Géza lettek, akik mindketten nagystilű és jó koncepciójú emberek. Már évekkel ezelőtt „Dromedár” céggel Aradon textilnagykereskedést alapítottak, megszerették két aradi nagy palotát, Belgrádban és Budapesten mozikat vettek és tevékeny részt vettek az aradi Egyesült Bank alapításában, amelyet egy kisebb városból telepítettek át Aradra. Legutóbbi nagystilű üzletük pedig az volt, hogy a temesvári Fiatska-cég csődtömegének nyilvános árverésen megvásárolták a szálloda igazgatójával együtt a temesvári Korona-szállodát, de ezenkívül is több alkalmi üzletet bonyolítottak le.

A céget üzleti vállalkozásainál a legutóbbi

időig nem érte nagyobb kudarc. Végzetes lett azonban rájuk az aradi Egyesült Banknak fizetési zavarok közé jutása, aminek következtében ez a pénzügyi helyzet nem tudta tovább táplálni őket tőkével, sőt fennálló tartozásait is rendezniük kellett. A fizetéseképtelenségek és bukások által erősen igénybe vett aradi pénzpiac nem tudott újabb hitelt rendelkezésére bocsátani az Éles cégnek, úgy, hogy nem tudták lejáratukat rendezni és kénytelenek voltak fizetéseképtelenséget jelenteni.

A státus összeállítása most folyik. Az eddigiek szerint a tartozások 48 millió lejre rúgnak, amivel szemben a vagyon 24 millió lejt. Ez utóbbinak legértékesebb tételei a bokszegi megmaradt ötszázholdas birtok és a temesvári Korona-szállodának része, amely így másfél éven belül másodszer kerül nyilvános árverésre. A hitelezők közül legnagyobb tételekkel szerepelnek: az aradi Erdélyi Hitelbank 7 millió lejjel, az ottani Egyesült Bank és a temesvári textilcégek. A fizetéseképtelen fivérek a cég összeomlását a magas kamatokkal és a bankhitel megvonásával indokolják, egyezsége még nem tettek konkrét ajánlatot. Most folyik a hitelezők bevonásával a vagyonmérleg pontos összeállítása, tanácskozás a vállalat aktív tételeinek legjobb értékesítéséről, aminek a befejezése után igyekezni fognak a fizetéseképtelenséget a csődeljárás kikerülésével magánúton rendezni.

Gyógyszer helyett vasuti anyagot akar rendelni a kormány Németországból. Hétfőn délelőtt Victor Badulescu pénzügyi államtitkár előklésével a pénzügyminisztériumban értekezlet volt, amelyen résztvettek az előző kormány gyógyszervásárlási ügyében érdekeit német cégek képviselői is. Az értekezleten Badulescu államtitkár kifejtette, hogy a kormány szeretné szerződésben kikötött két éves fizetési terminusokat meghosszabbítani és rekompensáció fejében Románia a jövőtételi számla fejében vasuti anyagot és más cikkeket hajlandó vásárolni, amelyekre nagyobb szüksége van. A tárgyalásokat a napokban folytatni fogják.

Az angol bank igazgatója optimisztikusan ítéli meg az európai pénzügyi viszonyokat. Budapestre jelentik: Niemier, az Angol Bank vezérigazgatója, aki tegnap Budapestre érkezett, a sajtó képviselői előtt adott nyilatkozatában kijelentette, hogy csodálkozva nézi Budapest fejlődését, azt a haladást, melyet 1924 óta tett, amikor utóljára járt itt. Megvan győződve, hogy ez a haladás tovább fog tartani. Az európai viszonyokról szólva, hang-

sulyozza Niemier, hogy nincs ok a panaszra, a haladás tempója a konszolidáció felé meglehetősen gyors. A napoleoni háború sokkal kisebb volt, mégis sokkal hosszabb idő alatt történt meg a pénzügyi talpraállítás.

Felemelik a csehszlovák tűzifa fuvardíját. Prágai jelentés szerint a csehszlovák vasutügyi minisztérium a Magyarországra irányuló tűzifa vasuti szállítási díját Hidasnémeti, Záhorny és Sátoraljaúj helyen át történő szállításoknál mintegy 10 százalékkal felemelni szándékozik. Ha ez a tervezett tarifamelés bekövetkezik, a verseny a szlovenszkoí tűzifatermelésre nézve erősen megnehezül.

Kénsav, sósav, salétromsav stb.
savak állandóan raktáron
Cserő B., Arad, P. A. Jancu 22.

Remington modell 92 és PORTABLE
a világ legjobb írógépei. Révész Ernő,
Targu-Mares. Kérjen ajánlatot!

Tőzsde

A piac lanyha és üzletellen.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Boka-rest	Buda-post	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3115-3125			491	3110	11012	13676	350 ³ / ₄	122850
Newyork	161-16150	51850	51850	2545	160	571	709	3375	
London	787-789	252662	252712	12406	788	2783	345512	13445	487 ¹ / ₂
Páris	635-640	2036 ¹ / ₂	2037		635	2242 ¹ / ₂	2785	13257	39287
Milano	885-890	2817 ¹ / ₂	2817	13825	880	3102 ¹ / ₂	3949 ¹ / ₂	182 ¹ / ₂	54350
Prága	478-479	1537 ¹ / ₂	1537 ¹ / ₂		479	1692	2101		296 ¹ / ₂
Budapest	2830-2835	9082 ¹ / ₂	9077 ¹ / ₂		3820		12418	591	
Belgrád		913	913		284	1005 ¹ / ₂	124862	5943	176 ¹ / ₂
Bukarest		321	321	1580		354	439 ¹ / ₄	2092 ¹ / ₂	6250
Varsó		5820	5815		18	6405	7949	378 ³ / ₄	
Bécs	2280-2285	7315	7312		2279	8055		47615	
Berlin	3855-3860	12367	12372		3855	13630	16924	805	

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 321, Páris 1580, Budapest 354, Bécs 43925, Prága 2092¹/₂.

Bartók 280

op. 17. vonósnégyes, kóplett L.

LEPAGE-nál Cluj SPORT

Vasárnapi sportesemények

Romania-Haggibbor 2:0 (0:0). KAC-KMSC 2:1 (0:0). Universitatea-CFR 2:1 (1:1). Kadima-Rapid 2:0 (1:0). Külföldi eredmények

(Cluj-Kolozsvár, november 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Haggibbor a papirformának megfelelően elvesztette bajnoki mérkőzését a Romániával szemben is. Ez a veresség annál is indokoltabbnak látszana, mert az amugy is agyonhandicapelt zsidó csapatból ezuttal olyan erők is hiányoztak, mint Klein József, Pollák, Ordentlich és Rosenfeld II. Az eredmény azonban a mutatott játék, a mérkőzés folyamán nyújtott teljesítmények alapján mindezek ellenére sem mondható reálisnak, mert a Haggibbor a mezőnyben határozottan jobb és frissebb játékokat produkált ellenfelénél és különösen az első félidőben többet is támadott.

Egy csapat játékát azonban az elért gólok száma igazolja és a Haggibbor nem érhetett el egykönnyen gólokat, mert a légsúlyú Haggibbor csatársor olyan közismerten és a szó szoros értelmében beleménős háttérrel állott szemben, mint amilyenek — finoman kifejezve — Doei és Chifor. A Klein-Wesel-Szilágyi I.—Weisz II, Kinigli, Selig II.—Mátyás, Rosenfeld, Weisz I., Szilágyi II., Gombos összeállítású Haggibbornak a kiváló technikájú Kinigli, Gyuri, Klein kapus és Gombos voltak a legjobb emberei. A Romania góljait szabadruhágból érte el, a másodikat Szilágyi I. továbbította fejével saját kapujába. A Haggibbor csapata ebben az összeállításban nem fog a közeljövőben effektív sikereket felmutathatni, de a csapat zömét a Haggibbor ifjúsági játékosok fejlődésképes volta és szorgalma garanciát nyújt a jövőre nézve.

KAC-KMSC 2:1 (0:0). Izgalmas mérkőzés, egyenlő ellenfelek küzdelme, amelyből a szerencsésebb KAC került ki győztesként. A vezető gólt a munkások érik el Kozma révén, Kries-hoffer szabadruhágból egyenlít, majd Kiss a 26. percben a győztes gólt szerzi meg.

Universitatea-CFR 2:1 (1:1). Biró Seliceanu. Az egyetemi csapat biztosan győzött. A vasárnapi mérkőzések alapján a kolozsvári bajnokság tabellája a következőképen alakult ki:

	játszott	győzött	eldöntetlen	vesztett	adott gólt	kapott gólt	pontszám
1. Romania	5	3	2	—	10	4	8
2. KAC	5	4	—	1	9	6	8
3. RMS	6	3	1	2	12	9	7
4. CFR	7	3	1	3	7	9	7
5. KMSC	5	2	1	2	12	9	5
6. Universitatea	2	2	—	—	12	1	4
7. Haggibbor	6	—	1	5	3	21	1
8. Academia	4	—	—	4	3	9	—

Vidéki eredmények:

Temesvár. TMTE-UDR 2:0 (2:0).
Kadima-Rapid 2:0 (1:0) bajnoki, biró Illés.
Göllövő Fodor.
Banatul-TAC 5:2 (2:1) bajnoki, biró Rechtenwald.
Nagyvárad. Törekvés-Egyetértés 5:2 (2:2)
Arad. AAC-ATE 2:0 (1:0).
Olimpia-AMTE 1:0 (0:0) bajnoki, biró Darázs.
Brassó. Coltea-Brasovia 5:0 (3:0) bajnoki, biró Grósz.
Olimpia-CFR 8:0 (5:0) bajnoki, biró Tibád.
Ivria-JAR (Repülők) 2:1 (2:0) barátságos.

Külföldi eredmények:

Budapest. Hungária-Kispest 6:0 (3:0).
Göllövők: 15. perc Hirzer tizenegyesből, 24. perc Opata, 33. perc Kléber. A II. félidő 35. percében Hirzer, 37. percben Skvarek és a 39.

Viktoria
(Cégtulajdonos: FISCHER RUDOLF)
butoraktár
Cal. Reg. Ferdinand 40. sz. alól
átköltözött Str. Reg. Maria 9 sz.
alá saját házába. Az átköltözéssel kapcsolatosan az összes raktáron levő áruk mélyen leszállított áron szerezhetők be.
7-39 Telefon 7-39

percben Hirzer. A mezőny legjobb embere Hirzer.

Ferencváros—Budai 33-as 8:0 (5:0). A felgyógyult Bukovival játszó Ferencváros győnyörű iskolajáték t produkált. Góllövők: 5. perc Turay, 8. p. Takács, 9. p. Takács, 10. p. Szedlacek, 14. p. Rázsó. II. félidő 3. perc Turay tizenegyesből, 28. perc Sedlacek, 29. perc Takács.

A Sparta nyerte meg a középeurópai kupát. Bécsből táviratozzák: A középeurópai kupa tegnapi döntőmérkőzésén a Rapid 2:1 (1:0) arányban legyőzte ugyan a Spartát, ennek ellenére kupagyőztes a prágai csapat lett, mivel multkori győzelmének jobb a gólaránya. 30.000 néző.

Szörme mikádó L. 4000

**Átmeneti kabátok
Bőrkabátok**

Neumann M. Cluj
férfi- és fiuruha-áruháza
Főter 14.

Megjelent

a Dr. Cheresiesiu-féle Magyar-Román szótár, két kötetben. Ára 600 lej, melyből az első kötet átvételekor 250 lei fizetendő.

A román-magyar rész ára 250— lei, kötve 295 lei, hozzá nyelvtan 50 lei.
Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában

Primăria Municipiului Cluj.

Nr. 20806—1927.

Publicațiune.

In baza hotărîri Delegațiunei permanente a Municipiului Cluj cu No. 20806/927 s-a publicat licitație pentru confecționarea imprimatelor și registrelor necesare oficiilor acestei Primării pe anul 1928.

Licitatiia sã va ținea în conformitate cu dispozițiunile art. 72—83 din Legea Contabilității Publice în ziua de 10 Decembrie a. crt. oarele 12 a. m. în sala de ședințe a Primăriei.

Ofertele inchise în plic sã vor înainta la data de mai sus împreună cu garanția de 10% Delegațiunei Permanente a Municipiului.

Condițiunile, caietul de sarcini, modelele și orice informațiuni sã pot vedea în biroul Serviciului Financiar (Str. Cogălniceanu No. 4. Etaj camera 3) în oarele oficiose.

Cluj, la 19 Noemvrie 1927.

Primăria Municipiului Cluj

**Vége a kalapszezonnak!
Az „IDEAL”-ba**

elkésve érkezett 10.000 darab filz-, nyulszőr- és bárszóny-kalap minden elfogadható áron lesz elárúsítva. Reggel 8—1-ig, d. u. 3—7-ig. Reg. Ferd. 8. Átalakítás gyári áron.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelírást levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.**

Ajánlok higiénikus kezeléssel Erdélyszerte elismert, a nagyváradi Rabbinateus által ellátott hechscherrel, frissen olvasztott **חמץ, כשר libazsirt, bőrt, haját és füstölthust, a legolcsóbb árban. Francó. Friedmann Sámuel, Oradea, Str. Cuza Voda No 6.**

Két intelligens lány teljes ellátást kaphat. Ugyanott ebéd és vacsora havi 1500 lejért kapható. Cim a kiadóban.

Eladó egy új pados kandalló. Megtekinthető Németh István férfiniszabó üzletében Bolyai és Deák Ferenc ucca sarok.

Ismeretség hiányában ke- esem erkölcsös hölgyek ismeretségét komoly házasság céljából. 46 éves agglégény vagyok s vagyonon 3 emeletes bérpalota. Előkelő családból származom s ezért nem feltétlen vagyonos. de intelligens hölgyek közleledését kérem. Teljes című leveleket „Érettségizett” jelírére a kiadóba

Házasságot előkelő körökben eredménnyel közvetít. Előjegyzésben különféle koru és valású hölgyek és urak. Bizony Ferenc házasságközvetítő irodája Timisoara, IV. Bul. Berthelot 21.

Keresek szoba-konyhás lakást, ahol istálló is van 5—6 tehén részére. Úgy-nökök díjazatnak. Cim: Fraternitas-nyomda, Str. Baron L. Pop 10.

Hornyolt

és hódfarku cserepet

legjutányosabb árban
prompt szállításra ajánl

Kolozsvári Agyag- és Kőipari Rt.
Cluj, Piața Unirii 20

Jugyen

8 könyv

Jean Sarment: Az árnyhalász 80 Lei
Szomorj Dezső: Az élet diadala 80 "
Ben Ami: Európától—Ázsiáig ..100 "
Mendele Moicher szfurim:.....80 "

Ön

pedig ezeken kívül még 6 könyvet vehet

150 Lejért

ha megveszi az Uj Kelet könyvosztálya roshasanai olcsó könyvcsoportját, mely a következő könyvekből áll:

Jean Sarment: Az árnyhalász
Ben Ami: Európától—Ázsiáig
Lassale vezetes szerelmei
Szabó Imre, A házmasterlány
Zola: Madeleine Ferat
Jack London: Az Istenek kacagnak
Ormos Ede: Mi okozta Magyarország szétbomlását
Hátszegi Ernő: Olvastam a csillagokban
Mendele Moicher Szfurim: A sánta Fiska
Szomorj Dezső: Az élet diadala.

A kedvezményes könyvcsoport ára 150 lei (és portó) az Uj Kelet könyvosztályában kapható. Ünnepi ajándékkul a könyvcsoport vevői között 5 értékes könyvajándékot sorsol ki az Uj Kelet könyvosztálya

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Kedd: Egy éj Velencében. (Operette-repriz új szereposztással 4-edszer: Kolbay Ildikóval, Mende Klárral, László Andorral. Napi bérlet 17. szám, A. Sorozatszám: 104.)

Szerda: Szép Helena. (Napi bérlet 17. szám, B. Sorozatszám: 105.)

Csütörtök: Broadway. (Képek az amerikai italcsempészség izgalmaiból. Ujdonság, először. Poór Lillivel, Táray Ferencel, Janovics Jenővel. Premier-bérlet 15. szám. Sorozatszám: 106.)

Péntek: Broadway. (2-odszor. Napi-bérlet 17. szám, C. Sorozatszám: 107.)

Szombat 3 1/2-kor: Husvét-hete és Tudós-nők. (Hatodik ifjúsági előadás, nagyon olcsó helyárakkal. Bevezető előadást tart: Dr. Kohányi Menyhért. Sorozatszám: 108.)

Szombat 6 1/2-kor: Broadway. (3-ad.sor. Napi-bérlet 13. szám, A. Sorozatszám: 109.)

Vasárnap 2 1/2-kor: Cirkuszhercegnő. (Olcsó helyárakkal: Kolbayval, Lászlóval, Ihással Sorozatszám: 110.)

Vasárnap 6-kor: Broadway. (4-edszer, Sorozatszám: 111.)

Vasárnap 8 1/2-kor: Borsa Amerikában. (Operette-ujdonság 6-odszor. Bérletszűnetben. Sorozatszám: 112.)

Hétfő: Broadway. (5-ödször. Napibérlet 18. szám, B. Sorozatszám: 113.)

A színházi iroda közleményel

Ma este: Egy éj Velencében, holnap este: Szép Helena. A klasszikus operette írás két gyöngyszeme van a mai és holnapi estére műsorra tűzve. Ma este a keringő-királynak Strauss Jánosnak legszébb operettje az Egy éj Velencében kerül színre immár negyedszer, holnap este pedig az Offenbach örökéletű művét a Szép Helenát adják. Az egymásra torló és nyomon következő ujdonságok miatt ez a két operette egyelőre lekerül pár hétre a műsorról, s így aki még nem látta egyiket vagy másikat használja fel a mai vagy holnapi alkalmat.

Broadway. Napok óta ostrom alatt áll a pénztár. Olyanok is akik hónapok óta sőt évek óta nem járnak színházba, most ott szoronganak a pénztár előtt a tömegben, helyett akarnak maguknak biztosítani a Broadway című színpadi csodához, amelynek amerikai és európai híre mindenható eljutott. Mindenki tudja, hogy New-Yorkban egyfolytában 2500-szor adták a Broadwayt egyfolytában s mindenki kíváncsi arra milyen lehet az a darab amelyett egyfolytában 2500-szor lehet játszani. A Broadway telivér amerikai darab. Kicsapongó vígság, és fekete szomorúság váltakozik benne. Az egyik percben harsog a nézőtér a kacagástól, a másik pillanatban előkerülnek a zsebkendők, mindenki sir. Tánccok, énekek, vidám mókák és gyilkosságok gyors egymásutánban kergetik egymást. Az amerikai italcsempészség izgalmas és furcsa képei elevenednek meg a színpadon. Nálunk csütörtökön este lesz a Broadway premierje, de akinek nem jut jegy a csütörtök estére, biztosíthatja helyét egy későbbi előadásra, mert a pénztár már a pénteki, szombati, vasárnap, sőt hétfői előadásokra is árusítja a jegyeket. Külön attrakciója lesz a kolozsvári előadásnak a parádés szereposztás. A hat amerikai bár görlt: Poór Lili, Petrócy Alice, Székelyhidy Adrienne, Marsi Gizi, Kőszegi Margit és Kiss Manyi fogja játszani, a kiöregedett primadonát pedig Miklóssy Margit. Az operette előadások tánccos komikus Ihász Aladár a Broadway-ban szintén tánccos komikust egy tragikus helyzetbe jutó szerelmes színészt játszik. A csempészek retegett vezérét Táray Ferenc a detektívet Janovics Jenő a többi csempészt Kemény László, Tóth Elek, Mihályfy László, Tompa Sándor a bar igazgatót Selmei Mihály fogja játszani. Az új kosztümök is fokozni fogják az előadás vonzó erejét.

Kottát

bármilyet ó hajt, azonnal megkaphatja

legolcsóbban Király J.

zeneműkerekedésében — Főter 15. szám

KÖRÖS ANDOR

Forgószeél

(Regény a világháboru és a forradalmak idejéből.)

Ára 306 lei

Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában, Cluj